

Arkeologi vid Värmlands nation i Uppsala

Joakim Kjellberg

RAÄ 88:1
Kv S:t Erik
Uppsala stad
Uppland

UPPLANDSMUSEET

Arkeologi vid Värmlands nation i Uppsala

Joakim Kjellberg

RAÄ 88:1
Kv S:t Erik
Uppsala stad
Uppland

Omslagsbild: Värmlands nations kårhus uppfördes 1928-1930 efter ritningar av arkitekten Ragnar Östberg. Den arkeologiska undersökningen utfördes invändigt och på gården under 2007. Foto från Riddartorget i maj 2012 av Bengt Backlund, Upplandsmuseet.

Upplandsmuseets rapporter 2012:13
ISSN 1654-8280

© Upplandsmuseet, 2012

Bearbetning av foton: Joakim Kjellberg
Bearbetning av planer och ritningar: Joakim Kjellberg

Upplandsmuseet, Fyrstorg 2, 753 10 Uppsala
Telefon 018 - 16 91 00
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

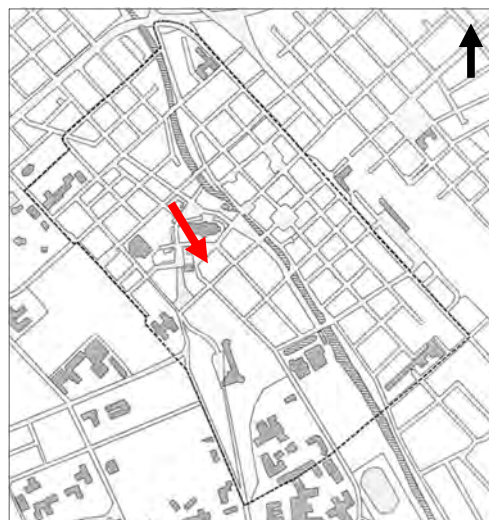

Inledning	6
Historik	7
Tidigare undersökningar	11
Genomförande	13
Undersökningsresultat	14
Den invändiga undersökningen	14
Den utvändiga undersökningen	21
Fynd	23
Analyser och konservering	24
Sammanfattning	25
Administrativa uppgifter	26
Referenser	27
Bilaga – fyndlista	29

Inledning

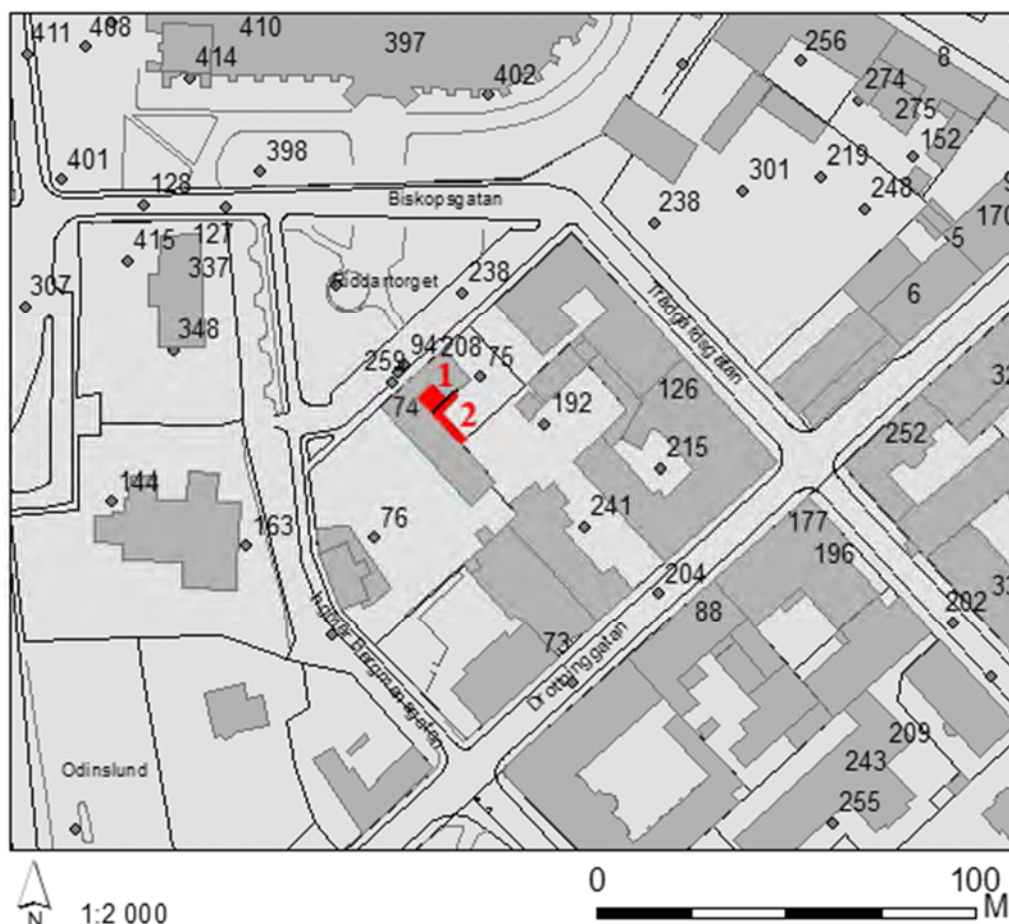
Upplandsmuseet, avdelningen Arkeologi, har efter beslut från Kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen i Uppsala län (lst dnr 431-185-09) utfört en särskild arkeologisk undersökning och en arkeologisk schaktningsövervakning vid Värmlands nation och inom kvarteret S:t Erik i Uppsala (figur 1-2). Den särskilda undersökningen utfördes i samband med om- och tillbyggnad av damtoaletter i nationshusets källare och schaktningsövervakningen i samband med dräneringsarbeten vid byggnadens fasad mot gården. Beställare var Värmlands nation och undersökningen genomfördes i samarbete med den av beställaren anlitade entreprenören Svista gräv AB.

Rapporten som är sammanställd av Joakim Kjellberg redovisar det arkeologiska kunskapsläget i området samt de resultat som framkom vid arbetena.

Figur 1, ovan. Uppsala stad med begränsningen för fornlämningsområdet Raä 88:1, Uppsalas medeltida utbredning. Värmlands nation i kvarteret S:t Erik markerad med röd pil.

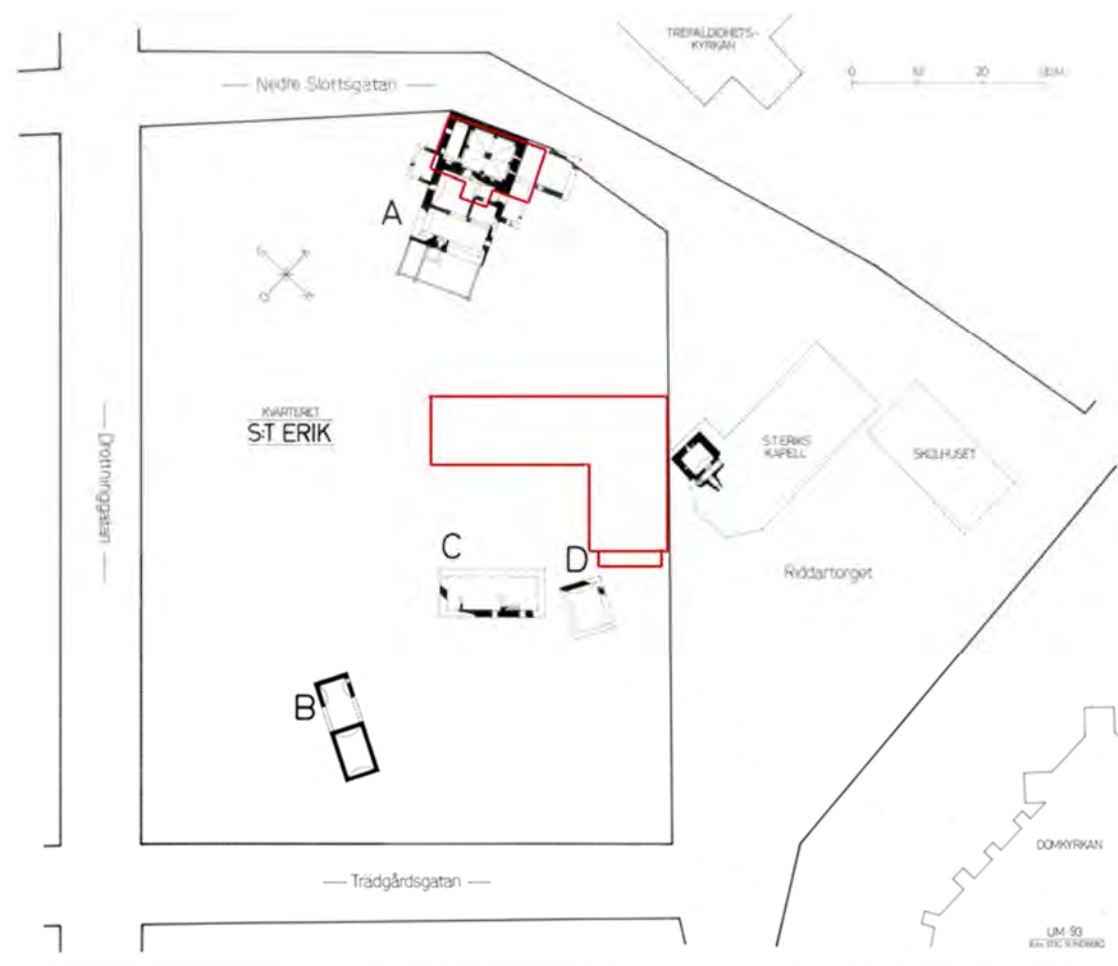
Figur 2, nedan. Översiktsplan över de genomförda schaktningarna vid Värmlands nation 2007. 1 = Ytan för den invändigt utförda särskilda undersökningen. 2 = Dräneringsschakt och den schaktningsövervakade sträckan utmed nationshusets gårdsfasad. Övriga nummer motsvarar SR-nummer i StadsGIS Uppsala.

Historik

Värmlands nationshus ligger i kvarteret S:t Erik och invid den öppna plats som idag kallas Riddartorget, söder om Domkyrkan. På Riddartorget har från medeltid till 1700-tal en kyrkobyggnad kallad S:t Eriks kapell legat. Vidare finns medeltida kulturlager och stenhusbebyggelse belagda i området från ett antal undersökningar.

Området vid Riddartorget, kvarteren S:t Erik och Domen är troligen det samma som i medeltida källor omnämns som Platsen och Prostavreten (DMS 1984). Den norra delen av kvarteret S:t Erik har ingått i den så kallade "Platsen" som tycks ha varit en ursprungligen öppen plats som bebyggts under senmedeltid (DMS 1984:293f). Kvarterets södra delar ingick tillsammans med delar av kvarteren Domen, Kaniken och Trädgården i den så kallade "Prostavreten" som ursprungligen varit odlingsmark tillhörande domprostbordet vid Uppsala domkyrka. Även Prostavreten har senare utlagts till tomtmark och bebyggts (DMS 1984:298f). Både Platsen och Prostavreten indrogs till kronan genom en reduktion under reformationen och omkring 1550 utlades de till slottsträdgård för det då nyligen uppförda Uppsala slott. Arkeologiska undersökningar sydöst om kvarteret S:t Erik har visat att området före slottsträdgården hyst medeltida bebyggelse och tomter (Anund et al 1996, Anund 2008:67).

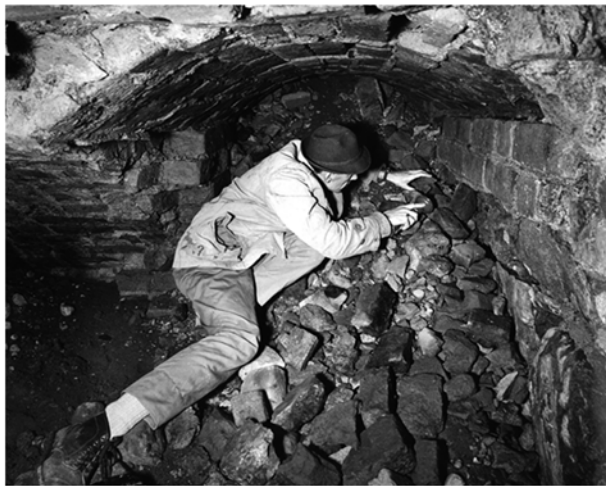
Figur 3. Kvarteret S:t Erik och dess närmaste omgivning. I kartbilden har viktiga senmedeltida byggnader införts tillsammans med de i kvarteret påträffade lämningarna av medeltida källare. Karta efter Stig Sundbom, Upplandsmuseets arkiv. Tillägg av Värmlands nationsbyggnad och Söderbomska husets konturer av författaren. Skala 1:1200.

I området närmast Värmlands nation och kvarteret S:t Erik har troligen Ulleråkers tingsplats legat. På tingsplatsen är ett folklandsting för Tiundaland belagt 1291 och tinget var då förlagt till en plats mellan domkyrkan och Trefaldighetskyrkan (Ferm 1986:62). Norska kungasagor, nedtecknade på 1200-talet av Snorre Sturlasson, nämner att Olof Skötkonungs dotter Ingegärd innehaft en gård som kallats Ulleråker i Tiundaland redan under senare delen av 1000-talet. Det har antagits att även denna legat helt nära tingsplatsen. Uppgifterna har tillsammans med nya arkeologiska rön tagits som intäkt för att den nuvarande domkyrkan uppförts helt på platsen för kungsgårdens bebyggelse, däribland en äldre kungsgårdskyrka (Carlsson 2010:80). Sannolikt har kvarteret S:t Erik och ett större område i den västra staden varit helt i kunglig ägo innan det donerades till det nya ärkesätet omkring 1270. Under 1600-talet finns en del spridda uppgifter med varierande källvärde om en förhistorisk kultplats i området runt Riddartorget. År 1613 omtalas en offerlund söder om domkyrkan. År 1660 omskrivs i en reseskildring några gamla askar invid S:t Eriks kapell, som varande resterna av den i äldre dagar så kallade Odins Lund. Slutligen utritas "Odins lund" på Riddartorget i en karta från 1667 (Carlsson 2010:72). Om källorna kring offerlundens återgång på verkliga äldre förhållanden eller utgör tidiga inlägg i den fantasifulla debatt som senare följde om hednatemples läge kan inte avgöras. Inget som talar för eller mot en förhistorisk kultplats har påträffats vid de arkeologiska undersökningar som skett på Riddartorget.

Två medeltida kapell kan beläggas i kvarteret och dess närhet, S:t Eriks – och S:ta Gertruds kapell. S:t Eriks kapell har legat på Riddartorget omedelbart utanför nationshuset (se figur 2). Kapellet, belagt första gången 1278, var under senmedeltid en större kyrkobyggnad av tegel helgad åt den svenska helgonkungen Erik Jedvardsson, som enligt legenden ska ha dödats på platsen den 18 maj 1160 (Lovén 2004:8). Ruinen efter en källare under S:t Eriks kapells sakristia finns bevarad under gatan endast någon meter från nationshusets fasad. Källaren dokumenterades 1964 (figur 5) och S:t Eriks kapell undersöktes senast 2004 (Carlsson 2010:389f). Lämningar som har kopplats till kapellet har påträffats vid flera tillfällen i och omkring nationshuset. Kapellet skadades svårt i stadsbranden 1473 och stod efter reformationen som ruin innan det revs under mitten av 1700-talet och det nuvarande Riddartorget anlades.

Figur 4, överst. Foto från dokumentationen av sakristian vid S:t Eriks kapell 1964. Fotografen okänd. Upplandsmuseets arkiv. Figur 5, nederst. Foto från dokumentationen av källaren utanför Värmlands nations entré 1965. Foto av Lars Gezelius, Upplandsmuseets arkiv.

I kvarteret kan även S:ta Gertruds kapell beläggas genom skriftliga källor. Kapellet omnämns första gången 1508 och sista gången under 1540-talet (DMS 1984:294). Några lämningar av kapellet har aldrig dokumenterats varför dess exakta läge och utformning förblivit okänt.

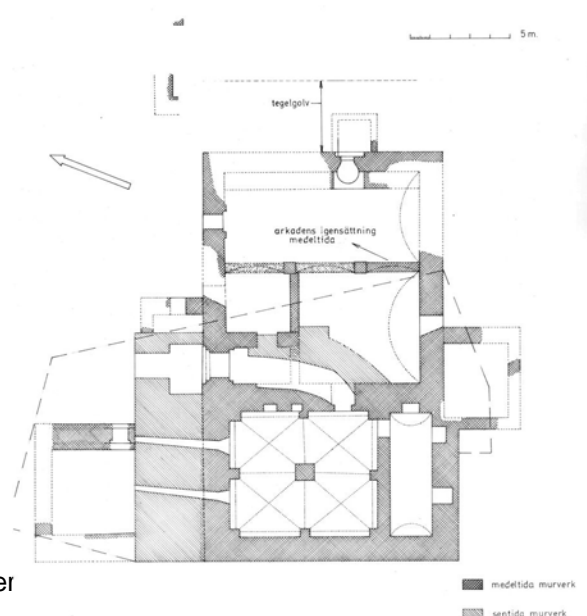
Inte mindre än fyra medeltida källare och stenhus är kända i kvarteret S:t Erik. Troligen utgör källarna rester av så kallade kanikgårdar, dvs bostäder åt prästerskapet i domkyrkan och dess många kapell. På nationshusets gård och omedelbart nordost om huvudentréns trappa påträffades 1965 ruinen av två välvda medeltida källare av gråsten och tegel (C och D i figur 3). Redin 1976:33ff och UM Arkiv). Under det gamla stadshotellet finns en tvärummig, tunnvalvd medeltida källare (B i figur 3). Strax norr om Oxenstiernska husets norra hörn påträffades 1995 det inre hörnet av en sannolikt medeltida byggnad (Carlsson 2010:). Den mest manifesta medeltida byggnaden i kvarteret utgörs av det så kallade Söderbomska husets källare (A i figur 3), idag ingående i Värmlandskällaren. Ursprungligen var de idag synliga murarna i Värmlandskällaren den västra tredjedelen av grundvåningen till ett medeltida hus med för sin tid ansenliga dimensioner. Murar och andra konstruktioner tillhörande det medeltida huset undersöktes på nationens gård 1946 av Nils Sundqvist, som även framkastat en teori om att detta skulle vara den ursprungliga ärkebiskopsgården (Sundqvist 1953:407). Teorin har idag kraftigt ifrågasatts av en rad forskare. Sundqvist daterade murverket i källaren på oklar grund till 1200-talet. Samma mur har senare daterats till 1400-talets första del på grundval av bland annat förbandstekniken. Det förefaller därmed mer sannolikt att byggnaden har ett samband med Trefaldighetskyrkan och då möjligen som dess prästgård (Carlsson 2010:327f).

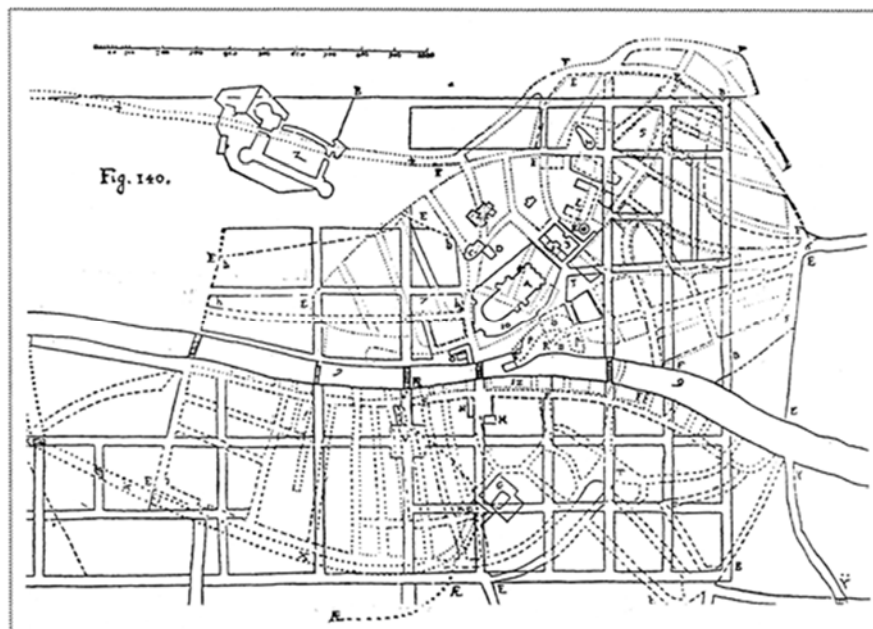
Figur 6. Foto av de medeltida kryssvalven i Värmlandskällaren från den byggnadshistoriska undersökningen 1956 inför restaurangens iordningställande. Fotograf okänd, ur Upplandsmuseets arkiv.

Figur 7, nedan. Murverksdokumentation och rekonstruktion av källarvåningen i det Söderbomska huset. Ur Upplandsmuseets arkiv.

Från efterreformatorisk tid ökar antalet källor med information om bebyggelsen i kvarteret S:t Erik. Den södra delen av kvarteret S:t Erik ingick efter medeltiden i den trädgårdsanläggning som tillhörde Uppsala slott och anlades under 1500-talet. Från mitten av 1600-talet finns ett par bevarade kartor av intresse. Två av dessa är den så kallade Regleringskartan från 1643 och Nya Atlasplanen som trycktes 1679 i Atlas till Atlantican av Olof Rudbeck. Båda kartorna framställer en bild av den då samtida bebyggelsens utbredning med kvarter och gator. De framställer även förslag till en senare genomförd reglering av bebyggelsen till ett nytt gatunät med rätvinklig kvartersstruktur. Dessutom framställer Nya Atlasplanen även ett tredje

bebyggelseskikt väster om ån som enligt Rudbeck själv ska ha kopierats från en nu mera förkommen karta från 1200-talet. Arkeologiska undersökningar har under senare tid gett visst stöd för att den så kallade "medeltida stadsplanen" har verklighetsbakgrund (Anund et al 2001:78ff). Atlasplanens förment medeltida skikt visar förövrigt en äldre gränd genom kvarteret S:t Erik, vilken även tycks sammanfalla med de medeltida källarna vid gamla Stadshotellet (B i figur 2).

Figur 8. Den så kallade "Nya Atlasplanen" från Rudbecks Atlas till Atlantican 1679. Tre olika kartor är sammanställda. Det av Rudbeck påstått medeltida kartsiktet är markerad med pricklinjer. Efter Anund et. al 2001.

I samband med stadens reglering uppläts den gamla slottsträdgården och därmed delar av det nuvarande kvarteret S:t Erik till tomtmark. Denna var ursprungligen tänkt som kompensation för de borgare som förfördelades vid tilldelning av nya tomter. I realiteten kom området att i stället delas upp i ett antal större tomter som huvudsakligen tilldelades professorer vid universitetet (Kjellberg 2010:17). Den första kända ägaren till det område som kom att bilda kvarteret S:t Erik var Elena Bielke, änka efter en av de kungliga kommissarierna bakom regleringen. År 1645 sålde hon hela kvarteret till professor Erik Brunnius som avsondrade den östra halvan och lät uppföra ett palats, det idag så kallade Oxenstiernska huset, åt sig på den västra tomten. Den östra halvan köptes av kyrkoherden Lithman, professor och rektor vid universitet, sedermera biskop i Strängnäs (Carlsson 2010:321f). Denna indelning kom att bestå i ett 30-tal år och syns ännu i den så kallade Boomans planta, en samling tomtkartor från 1671. Gränsen mellan de båda tomthelvorna kan följas än idag i kvarteret.

Nästa uppgift om bebyggelseutvecklingen kan hämtas från en huskarta i fågelperspektiv från 1679, även den ur Atlas till Atlantican. Som synes fanns då kvardröjande äldre strukturer inom tomterna, så som exempelvis den diagonalställda gården mot Trädgårdsgatan mitt i kvarteret (figur 9). Gårdens läge sammanfaller även med de tidigare nämnda tegelkällarna vid gamla Stadshotellet. Gatusträckningen är i stort sett den samma 1679 som idag och en stor del av kvarteret utgjordes av trädgårdsmark, troligen rester av den kungliga trädgården. Som synes finns ingen bebyggelse på platsen för källaren i det Söderbomska huset och någon överbyggnad har sannolikt inte funnits före 1760-tal då den nuvarande byggnaden uppfördes (figur 7).

Figur 9. Detalj av en huskarta, tryckt 1697 i Atlas till Atlantican, som framställer den då samtida bebyggelsen i kvarteret S:t Erik ur fågelperspektiv. Huskartan är inte en exakt avbildning, men ger en god översiktlig bild av bebyggelsen vid tiden.

Under 1700-talet styckas kvarterstomterna ytterligare och universitetet kom att prägla bebyggelsen i kvarteret under de följande åren. Akademin inköpte det så kallade Oxenstiernska huset redan 1708 och anlade där det första akademiska sjukhuset, det så kallade Nosocomium. Byggnaden fungerade därefter som universitetssjukhus ända fram till 1867 då det nya akademiska sjukhuset stod färdigt. Akademin inköpte även en tomt av ärkebiskop Troils änka 1779 inför ett planerat biblioteksbygge utmed Drottninggatan. Biblioteksbygget blev aldrig färdigställt men grundläggningen påbörjades innan tomten såldes vidare 1828 (Carlsson 2010:321). Ruinen efter den ofärdiga biblioteksbyggnaden, sålunda en föregångare till Carolina Rediviva, ingår ännu i det 1844 uppförda nationshuset för Stockholms nation.

År 1883 inköpte Värmlands nation det gamla Nosocomium, dvs det Oxenstiernska huset, för 150 000 kr från överliggaren och värmlänningen Jonas Bjurzons dödsbo. Nationen hade här sina lokaler fram till 1930 då den överflyttade till det nuvarande nationshuset på den intilliggande tomten. De gamla nationslokalerna i Oxenstiernska huset såldes 1942 till universitetet och inrymmer idag den juridiska fakulteten. Den nuvarande nationshustomten hade inköpts redan 1874 varefter den där befintliga låga trähusbebyggelsen revs. Den nya nationsbyggnaden uppfördes efter ritningar av Ragnar Östberg först mellan åren 1928-1930. År 1904 inköpte Värmlands nation även Söderbomska huset med tillhörande tomt från doktorinnan Söderbom. Den medeltida källaren iordningställdes 1956 och har sedan dess använts som restaurang (Carlsson 2010:330).

Tidigare undersökningar

Lämningar från S:t Eriks kapell har framkommit vid ett par tidigare undersökningstillfällen på Riddartorget och helt nära Värmlands nation. Närmast påträffades vid schaktningar i gatumarken nordväst om byggnaden 1962 och 1981 rester av kapellets sakristia med kvarstående murade källarvalv (Mogren 1989). 2004 undersöktes lämningar från själva kyrkobyggnaden på Riddartorget av Ronnie Carlsson i samband med Domkyrkoprojektet vid Upplandsmuseet. Det kunde konstateras att kyrkobyggnaden helt varit uppförd i tegel och att det fanns bevarade murar till en höjd av omkring 1 meter. Därtill påträffades ett ca en meter mäktigt raserings/utfyllnadslager som tillkommit i samband med kyrkans rivning efter stadsbranden 1702. Vidare framkom även ett mindre antal skelettrester, inga intakta

begravningar, vilket tolkades som om begravningar skett helt nära eller att benen medföljt utfyllnadsmaterial som hämtats i anslutning till domkyrkans eller trefaldighetskyrkans kyrkogårdar (Carlsson 2010:379ff).

1930, vid själva grundgrävningen för nationshusets uppförande, påträffades tre skelett vid byggnadens västra hörn. Skeletten var orienterade i öst-västlig riktning och vid fyndplatsen uppmättes en sektion om 3,1 meter från trottoar till opåverkade marknivåer. Skeletten tolkades då som sammanhörande med kapellet men sambandet här emellan är oklart. Skeletten daterades aldrig närmare och möjligheten finns att de hör samman med tidigare påträffade vikingatida skelettbegravningar utmed åsen (Syse 2003:34ff). Vidare påträffades vid samma tillfälle i anslutning till den nu aktuella undersökningsytan en kullerstensläggning 0,8 meter under trottoarmarken (Mogren 1986).

Även inom kvarteret har en del äldre undersökningar genomförts. De mest närliggande är en undersökning i samband med VA-dragningar 1965 på gården nordöst om nationshusets nordöstra länga. Där påträffades en gråstenskällare med tegeltunnvalv. Sydväst om källaren påträffades vid samma tillfälle tre näst intill parallella gråstensmurar varav den ena täcktes av en tegelläggning. Murarna tolkades vid tillfället som sentida (Mogren 1989).

2002 genomfördes en arkeologisk schaktningsövervakning invid Värmlands nation inför anläggandet av en brandtrappa på invid nordöstra längans sydöstra sida. Ett drygt 15 m² stort och ca två meter djupt schakt upptogs intill husväggen. Det kunde konstateras att bevarade kulturlager fanns inom området men att ett frischakt på omkring 1,5 meter närmast husväggen upptagits i samband med nationshusets uppförande. En kullerstensläggning, troligen en äldre gårdsbeläggning, påträffades ca 0,5 meter under marknivå. Ingen opåverkad markyta påträffades och i schaktets botten iaktogs ett raseringslager med mycket tegel och murbruk (Qviström 2002:6f).

En förundersökning företogs 1989 invändigt i Värmlands nations källare av Mats Mogren, då vid UV Uppsala. Vid tillfället fanns planer på att bygga en ny garderob på den plats som nu använts för toaletter. Undersökningen begränsades till att rensa de vid tillfället ännu öppna murgravarna och dokumentera där framkomna sektioner. Vid undersökningen påträffades en gråstensmur med en bredd av 0,8 meter och bevarad till två meters längd. Muren, som av Mogren beräknades ha nått omkring en meter ovan omgivande marknivå, var mycket svårbedömd till sin funktion och har inte observerats i sin förlängning vid den dokumenterade sektionen från nationshusets uppförande. Detta anser Mogren tala emot en tolkning av muren som en bogårdsmur till S:t Eriks kapell. Undersökningsytan täcktes av en kullerstensläggning som troligen är den samma som påträffades vid nationshusbygget och 2002. Kullerstensläggningen tillhör troligen en äldre gårdsplan mellan två uthus från 1920-talet (Mogren 1989) Under sättsanden för kullerstenen framkom ett ca 0,75 meter tjockt raseringslager med rikligt av tegel. Raseringslagret tolkades som tillhörande rivningen av S:t Eriks kapell efter 1702 års brand. Under raseringslagret framkom kulturlager med rödgods som tolkades som markytan före branden 1702 och under detta påträffades ett påfört gruslager. Schaktet nådde inte ned till opåverkade nivåer (Mogren 1989).

Genomförande

Arbetet skedde i enlighet med undersökningsplanen vid två av ursprungligen tre planerade tillfällen. En invändig arkeologisk särskild undersökning (i undersökningsplanen kallat moment C) skedde i samband med nybyggnation av toaletter i anslutning till befintlig damtoalett i nationshusets källare under april månad 2009. En schaktningsövervakning (i undersökningsplanen kallad moment A) i samband med dräneringsarbeten utmed nationshusets gårdsfasad under maj månad 2009. Det tredje momentet (moment B i undersökningsplanen) som var planerade schaktningar för VA i samband med omläggning av huvudentréns trappa skedde utan antikvarisk medverkan under våren 2010. Upplandsmuseet kontaktades inte av exploatören i samband med genomförandet av detta moment men ingreppet kunde enligt en senare uppgift kraftigt reduceras genom omläggning i befintligt VA-system och nyttjande av det 2009 upptagna dräneringsschaktet för tillkoppling.

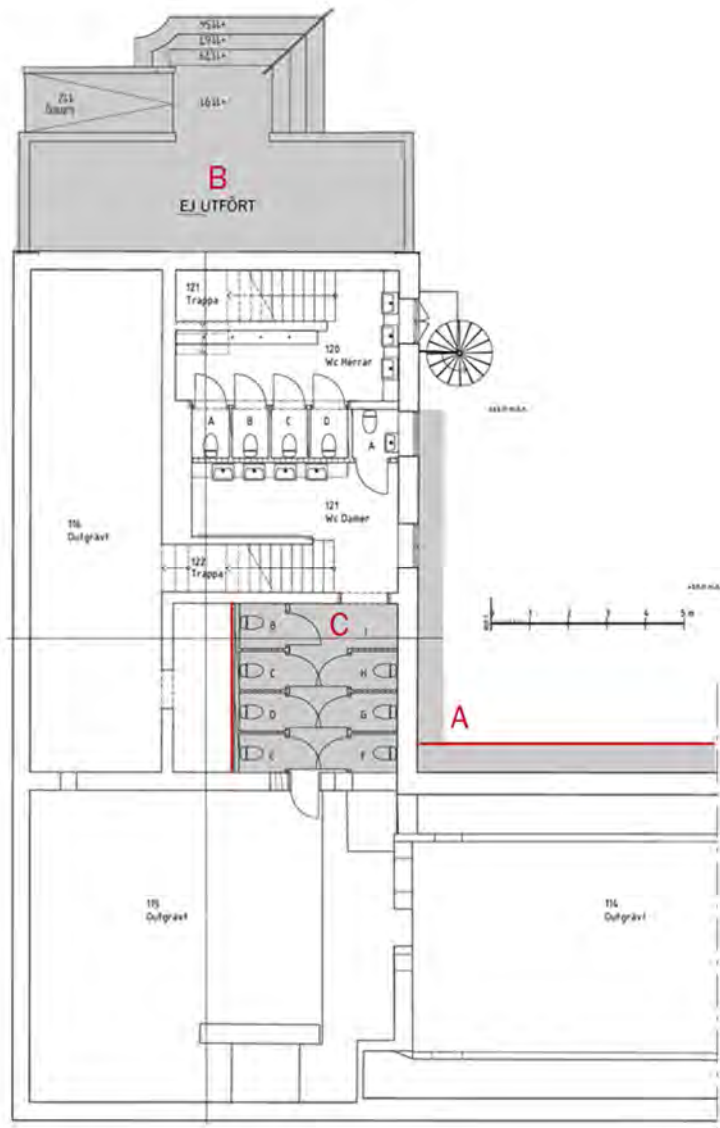
Figur 10-11. Det invändiga arbetet var till en början påfrestande på grund av den begränsade takhöjden. Vid utschaktningen av kulturlagren kom ett transportband väl till nytta för utforsling av de genomgångna massorna och för ut- och bortforsling av massorna svarade personal från Svista Gräv AB. Foto: Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

Den särskilda undersökningen genomfördes manuellt och parallellt med utschaktningen. För utschaktningen hade Svista Gräv AB kontrakterats av Värmlands nation och personal härifrån fanns kontinuerligt på plats under undersökningen. Arbetet skedde för hand och för bortforsling av massorna användes ett transportband. Samtliga massor lösgjordes och genomgrävdes av arkeolog på plats innan bortforsling gjordes av beställarens underentreprenörer. Arbetet var inledningsvis mycket krävande på grund av den begränsad takhöjd och bristande belysning. Därtill dammade de torra jordmassorna betydligt varför de kontinuerligt behövde vattenbegjutas. Situationen förbättrades gradvis allt eftersom utschaktningarna fortskred.

Den utvändiga schaktningen skedde i form av djupa och smala schakt utmed byggnadens fasad och till ett djup av omkring 2,2-2,5 meter där byggnadens utskjutande betongsula exponerades. Här dokumenterades den stratigrafiska sekvensen genom manuell sektionsritning. I schaktets botten grävdes tre mindre provgropar i syfte att lokalisera opåverkad mark, men dessa avbröts när en stenlagd yta påträffades.

Undersökningsresultat

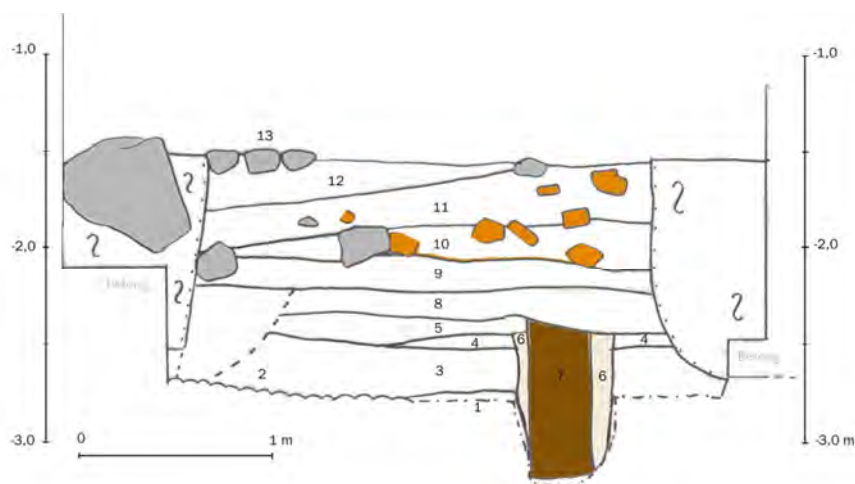
Figur 12. Schaktplan över den berörda delen av nationsbyggnaden för Värmlands nation. De planerade ingreppen har markerats med A-C varav endast A och C kom att genomföras. Röda streck redovisar de i rapporten presenterade sektionerna. Efter sammanslagning av flera underlagsritningar av A-sidan arkitektkontor. Skala 1:200.

Den invändiga undersökningen

Först ut av de planerade ingreppen i samband med renoveringen av nationshuset var den invändiga utschaktningen av kulturlager (C i figur 12). När nationshuset byggdes 1928-1930 hade endast smala schakt för grundmurarna handgrävts vilket resulterat i att det mellan dessa hjärtmurar finns ännu outgrävda öar av stratigrafiskt avskilda kulturlager bevarade under hela nationshuset. Källarutrymmet under nationshuset kan i det närmaste beskrivas som en kryppgrund och mellan kulturlager och tak finns ett utrymme om ca 1-1,5 meter. I anslutning

till den befintliga damtoaletten skulle en städskrubba rivas och ett angränsande källarutrymme tömmas på de outgrävda massorna för att ge plats för fler toaletter.

Utschaktningen skedde skiktvis över hela ytan. Sammanlagt dokumenterades lämningar i tre nivåer och en sektion mot rummets nordvästra sida. Fynd tillvaratogs lagervis och dokumenterades i efterhand. Nivåer avlästes med laserpass och relaterades till takskarven utmed rummets nordöstra vägglinje.

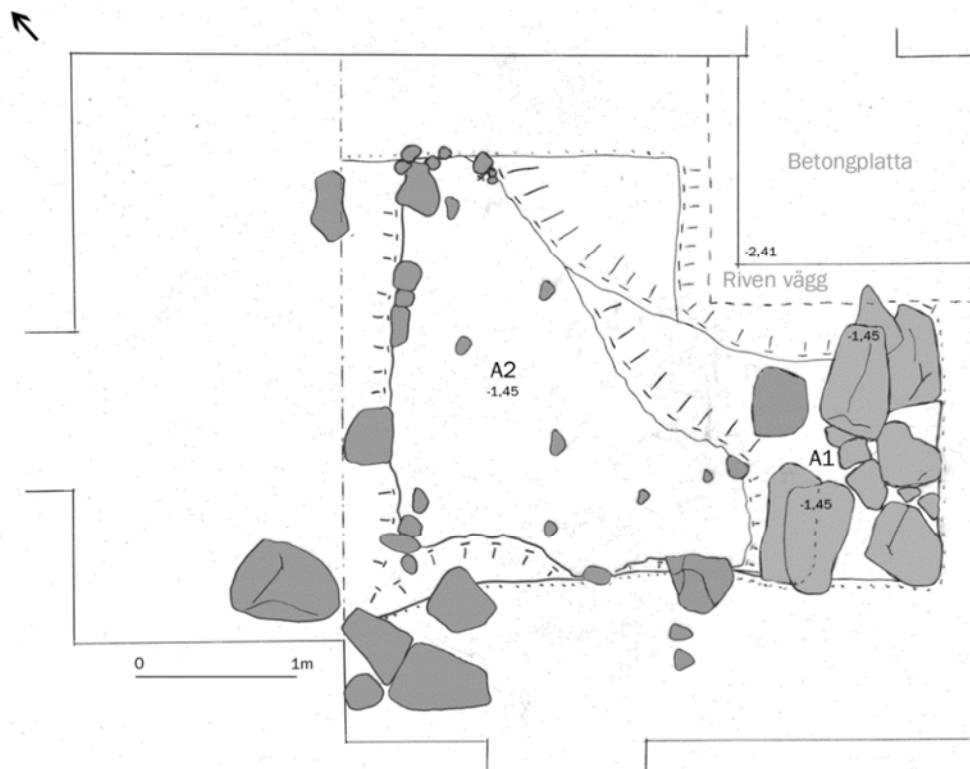
Figur 13. Sektion A ritades mot rummets "bakre" nordvästra del. Skala 1:40.

1. Homogent gulvitt sandigt murbruk.
2. Kullerstensläggning.
3. Homogen gulbrun finkornig sand, utfyllnadslager.
4. Kompakt lerig silt med inslag av kol och tegelflis, L3 nivå 2.
5. Förkolnat trä, syllstock? Vilar på 4 och kopplar till 7.
6. Nedgrävning för stolpe eller kubb, i stolpskoning enstaka tegel.
7. Hålutrymme med spår av trä efter stolpe eller kubb.
8. Raseringslager av lerig silt med rikligt av stora bitar tegel och gråsten, kol. Låg fragmenteringsgrad. L1 i nivå 2.
9. Kompakt siltig lera med horisontella stråk och rikligt av tegelkross. Hög fragmentering. Markyta, trampat raseringslager efter branden 1702.
10. Raseringslager av lerig silt och sandlinser, med rikligt av stora bitar tegel och inslag av murbruk. Låg fragmentering. Rivningsmassor.
11. Omrört raseringslager med rikligt av stora tegelbitar och grus. Rivningsmassor, utfyllnad.
12. Utjämningsskikt av grus och sand med tegel. Låg fragmentering.
13. Stenläggning av 01-0,2 meter stora kullerstenar. Gårdsplan före nationshuset. A2 i nivå 1.

Nivå 1

Efter avröjning av undersökningsytan och bortplockning av skräp framkom en fragmentarisk stenläggning centralt i rummet (A2) och utmed den sydöstra väggen en stensamling (A1). Båda konstruktionerna hade observerats redan vid 1989 års förundersökning. I övrigt fanns utmed rummets väggar djupa svackor med fyllning av lös sandjord, sentida skräp och bråte vilka tolkades som de 1989 delvis upprepensade murgravarna och som att inga kulturlager fanns bevarade i dessa delar.

Figur 14. Plan över nivå 1, dvs den översta nivån och direkt under ett tunt lager torr sand och större mängder sentida skräp. Utmed den sydöstra väggen fanns en stensamling, A1, som vid förundersökningen 1989 hade tolkats som rester av en ev. bogårdsmur till S:t Eriks kapell och centralt i rummet fanns en fragmentariskt bevarad äldre stensatt gårdsplan, A2. Östra hörnet var sedan tidigare utschaktat för en städskrubba med betonggolvs. Skala 1:50.

Stensamlingen A1 hade som sagt dokumenterats redan vid förundersökningen 1989 då den tolkats som en mur, möjligen sammanhörande med S:t Eriks kapell (Mogren 1989). Det kunde dock snart konstateras efter upprepensning att stenarna var allt för skarpkantade för att vara rester av någon äldre mursträckning och lagda helt utan synligt förband. När så småningom jordmassorna ytterligare sänkts med omkring 0,8 meter framkom dessutom en del av den västra och södra väggens betongsula under stensamlingen varför denna helt kunnat avskrivas som tillhörande några äldre strukturer från tiden före nationshusets uppförande.

Stenpackningen A2 hade också den iakttagits 1989 och tolkats som tillhörande en stenlagd gårdsplan för den bebyggelse som revs i samband med nationshusets uppförande (Mogren 1989). Inget som förändrar denna tolkning framkom heller vid den särskilda undersökningen.

Figur 15, ovan t. v. De skarpkantade stenarna i stensamlingen A1. Foto från nordöst. Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

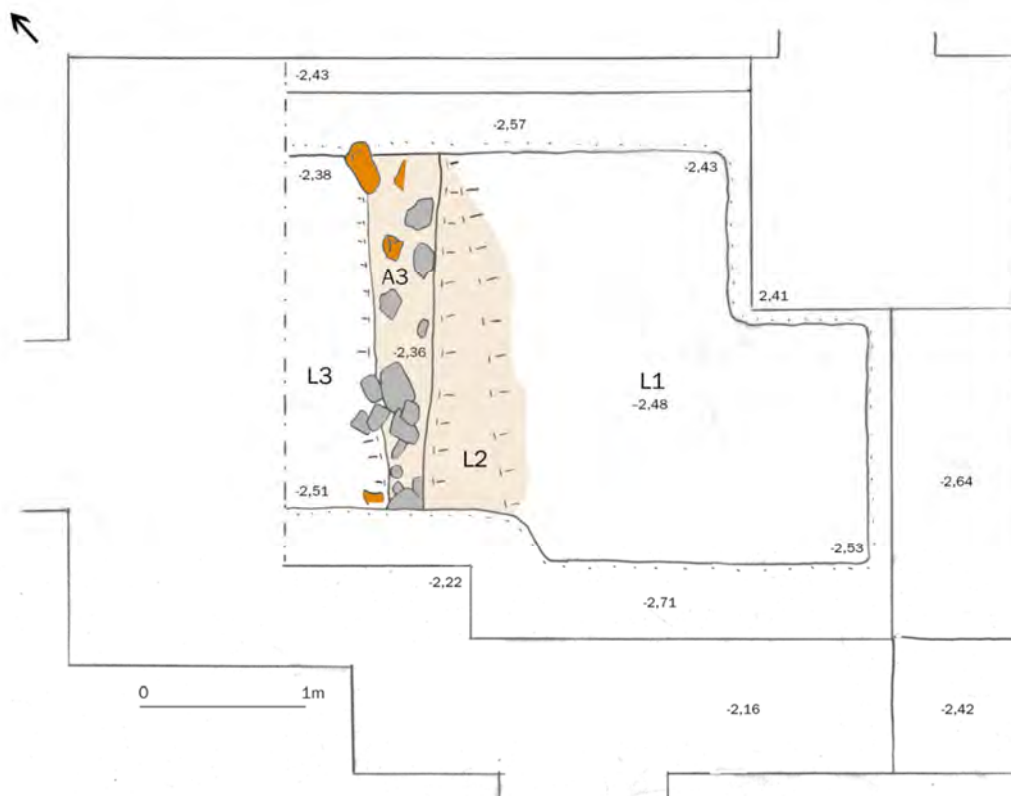
Figur 16, ovan t.h. Den stenlagda gårdsplanen A2. Foto från nordöst. Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

Figur 17, nedan t. h. Utskjutande betongsula till den västra väggen som fortsatte in under stenarna i A1. Foto från öster. Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

Nivå 2

Under stenläggningen A2 framkom ett mycket kraftigt och heltäckande sandigt humöst raseringslager med en sammanlagd tjocklek av omkring 0,8- 1,0 meter. Lagret innehöll mycket rikligt av tegelkross och större brottstycken av tegel samt inslag av kol och murbruk. Fyndmaterialet, som mestadels bestod av tegel och yngre rödgods från omkring 1600- 1750, var mycket lågt fragmenterat. Sannolikt kommer en stor del av rivningsmassorna från S:t Eriks kapell. När kapellet som skadats svårt i stadsbranden 1702 slutligen revs är utifrån skriftliga källor inte känt men troligen skedde detta omkring seklets mitt (Carlsson 2010:382). Denna datering förefaller rimligt utifrån fyndmaterialet i lagret (se nedan). Mot botten av rivningsmassorna påträffades ett mer fragmenterat och kompaktare heltäckande lager (Lager 9 sektion A). Lagret tolkades som en tilltrampad markhorisont i raseringsmassorna. Där under förekom ett lager med kolinblandade raseringsmassor med låg fyndfragmentering återkom (Lager 8 i sektion A). Detta skulle kunna tas som intäkt för att en längre tid passerat och en ny markhorisont utbildats mellan stadsbranden 1702 och de övre utfyllnaderna av rivningsmassor tillkommit.

Figur 18. Plan över nivå 2 och de därtill dokumenterade lämningarna. Skala 1:50.

Nivå 3

Nivå 3 dokumenterades på en nivå omkring 1 meter under stenläggningen A2. På denna nivå framkom konstruktioner och skiften i lagerkaraktären som tolkades som en bebyggelsenivå. Dessutom framtoqs och avgränsades murgravarna till nationshuset och de därtill hörande betongsulor som sköt utanför murlivet utmed rummets väggar.

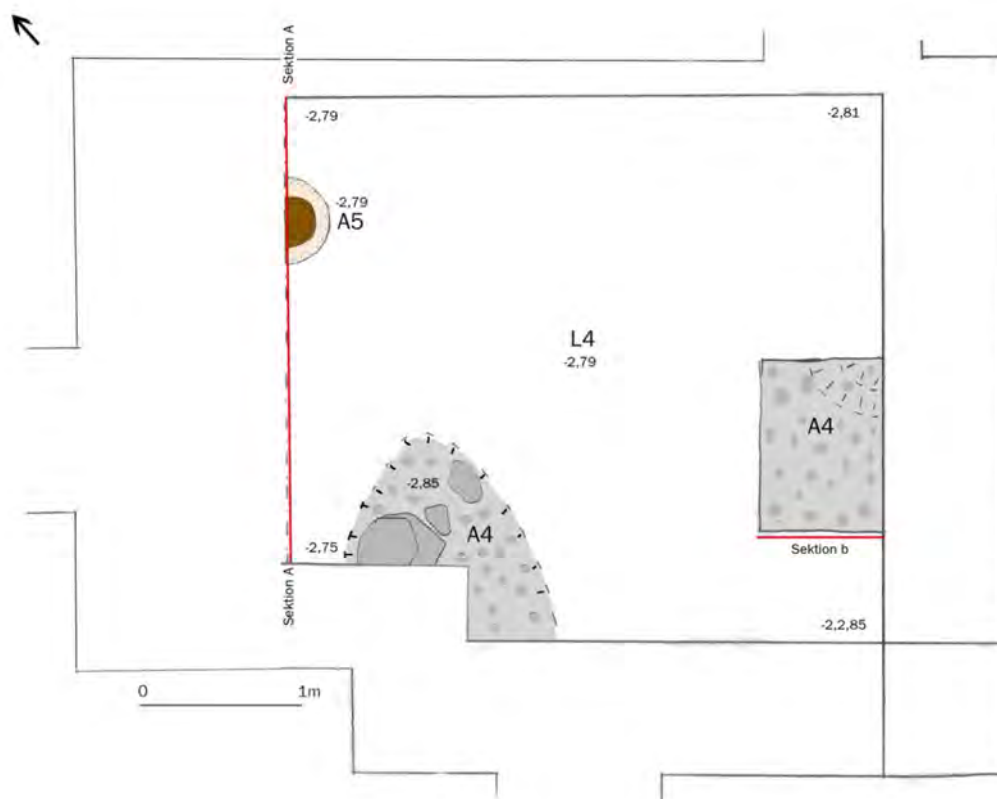
Under det undre raseringslagret (Lager 8 i sektion A och nivå 2) påträffades en kompakt sandblandad lerbank (A3) med rikligt av gråsten och större tegelstycken. Vallen löpte i SV- NÖ riktning och tolkades som rester efter ett äldre hus. I anslutning till och delvis ovan A3 fanns ett rödbrunt sandigt lager, L2, som tolkades som ett raseringslager från samma byggnad. Lagret innehöll rikligt av kol, träflis och tegelkross. Nordväst om A3 fanns ett kompakt lerigt sandlager, L3, med inslag av kol och tegelkross som tolkades som ett golvlager (Lager 4 i sektion A). Troligen utgjorde A3 och de därtill hörande L3 och L2 resterna efter ett hus som förstörts eller åtminstone skadats i stadsbranden 1702. Utanför L2 fanns på denna nivå ett heltäckande brand- och raseringslager med rikligt av tegelkross och kol (L1 i figur 18). Lagret är det samma som det dokumenterade rivnings-lagret L8 i sektion A och tillhör nivå 2. Någon markyta till bebyggelsen kunde inte urskiljas vid undersökningen.

Figur 19. A3 i nivå 3 fotograferad mot norr. I bakgrunden de kvarlämnade kulturlager som dokumenterades i sektion 1. Foto från söder. Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

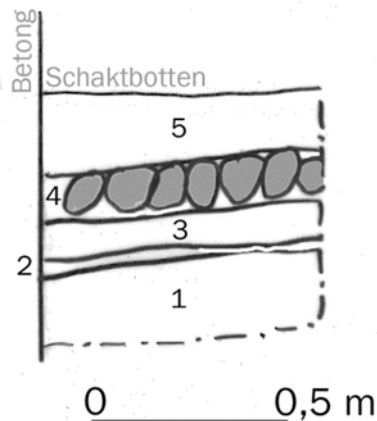
Nivå 4

Nivå 4 dokumenterades på en nivå av omkring 0,3-0,4 meter under nivå 2. Utschaktningen avbröts på detta djup då det bedömdes som tillräckligt för de nödvändiga installationerna och nivå 4 utgjorde därmed även schaktets botten. I hela schaktbotten, även under betongsulorna för nationshusets väggar, förekom ett homogent utfyllnadslager av gulbrun

Figur 20. Plan över nivå 4, schaktbotten med de därtill dokumenterade lämningarna. Skala 1:50.

Figur 21. Sektion B i provruta. Skala 1:20

1. Rödbrun sand, opåverkad. Åsmaterial?
2. Grå något sandig lera med kolstänk och sotig yta.
3. Ljust gråbrun kompakt lerblandad sand med inslag av grus och tegelflis. I ytan flera horisonter- trampad yta.
4. Stenläggning av 0,1-0,2 meter stora runda naturstenar lagda i gråbrun humös sand med tegelkross.
5. Samma som L3 i sektion A och L4 i figur 15.

sand (L4 i figur 15 och L3 i sektion A). I rummets sydvästra del framkom en del av en större stenläggning, A4, samt en samling av större stenar. Om stenarna ingått i någon konstruktion kunde inte avgöras vid undersökningstillfället men det är möjligt att de ska ses tillsammans med stenraden A3 från nivå 3.

Stenläggning A4 framkom även i en provruta som grävdes utmed rummets sydöstra sida. Provrutans syfte var dels att eftersöka opåverkad markyta samt dels att användas för nedgrävning av en större sten som var för stor för att kunna bortforslas. Stenläggningen i provrutan sluttade markant mot öster utan synbar förklaring (se figur 22). Stenläggningen genombröts i provrutan och en sektion av de resterande ca 0,3 meter kulturlager upprättades ned till opåverkad marknivå (se figur 21). I schaktbotten avtecknades också en nedgrävning för en stående stolpe eller kubb, A5. Av själva träet kvarstod endast en brun färgning i kanten men formen kunde avläsas av det hålrum som lämnats i kulturlagret. Det tolkades som om stolphålet ingått i samma byggnad som jord- och stenvallen A3 i nivå 3.

Figur 22. Linda Qviström gräver provruta. Del av stenläggningen A4 framrensad. Provrutan utnyttjades efter dokumentationen för att bli av med den stora stenen som på bilden vilar på betongsulan. Foto från väster. Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

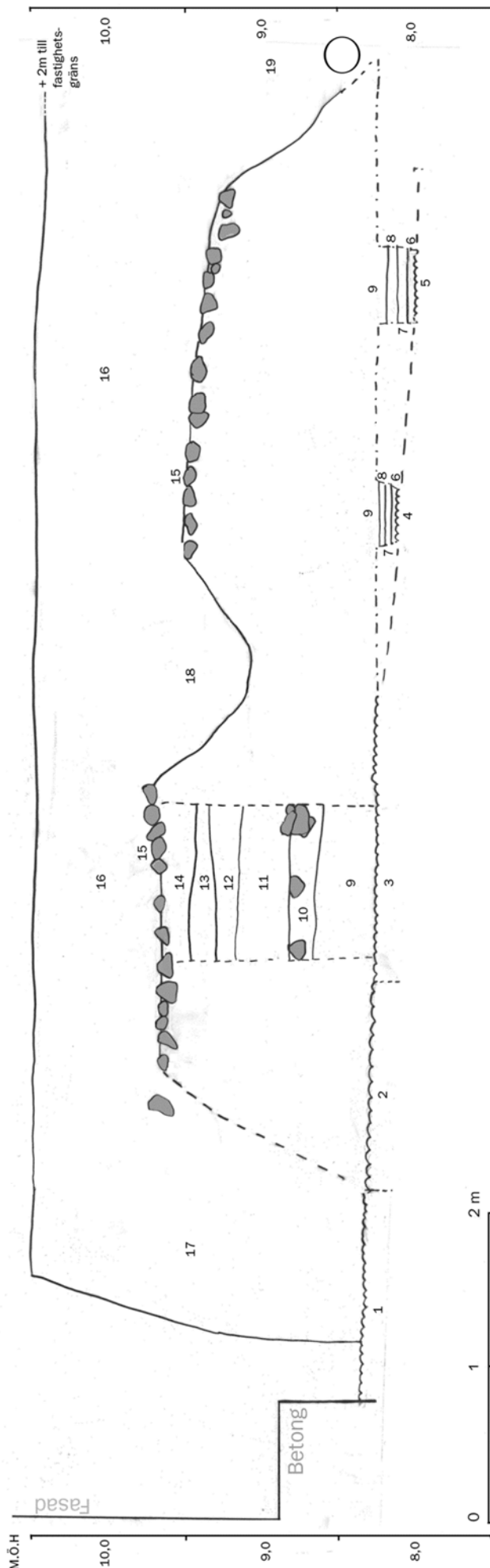
Den utvändiga undersökningen

Den utvändiga undersökningen på nationshusets gård genomfördes under maj månad 2009. Arbetet skedde i form av schaktningsövervakning i samband med anläggandet av nytt dräneringsskydd med så kallad platonmatta. Schaktet var djupt och mycket smalt vilket tillsammans med de lösa sandbundna och stenrika kulturlagren försvårade arbetet med dokumentationen. Schaktet upptogs mestadels inom befintligt frischakt runt fastigheten. Schaktdjupet uppgick till omkring 2,1–2,4 meter. I schaktväggen mot gårdsplanen exponerades kulturlager med bevarad stratigrafi vilken dokumenterades i ett representativt utsnitt. Kulturlager, mestadels bestående av rivnings och raseringslager, kunde dokumenteras med en mäktighet omkring 1,3 meter. Sentida fyllnadslager kunde uppmätas till omkring 0,8 – 1,1 meter innan äldre kulturlager vidtog.

Två stenläggningar som båda tolkades som äldre gårdsplaner påträffades (1-5 och 15 i sektion C, figur 24). Den övre (15) tolkades som tillhörande bebyggelse före nationshusets uppförande under 1930-tal och den undre tolkades som tillhörande bebyggelse före den stora stadsbranden 1702 (1-5). Stenläggningarna hör sannolikt samman med de invändigt dokumenterade stenläggningarna A2 och A4. Den undre stenläggningen frilades inte helt på grund av den ursprungliga topografins sluttning. Två provgröpar grävdes i schaktets sydöstra del i vilka stenläggningen framkom efter 0,2–0,4 meter. Den undre stenläggningen överlagrades av ett kraftigt raseringslager, innehållande mycket rikligt av tegel och enstaka medeltida profiltegel. Lagret tolkades liksom vid tidigare undersökningar som tillkommet vid raseringen av S:t Eriks kapell vid omkring mitten av 1700-tal. Den undre stenläggningen genomgrävdes inte och bevarades i schaktets botten.

Figur 23. Linda Qviström eftersöker den undre stenläggningen i en av provrutorna. Foto mot sydöst av Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

Figur 24. Sektion C från den utvändiga schaktningen. Lagerföljden var mycket likartad varför endast ett representativt utsnitt av kulturlagren dokumenterades i detalj. Skala 1:40.

1. Kullerstensläggning av mindre stenar, ca 0,05-0,1 meter i diameter. Lagda i sand.
2. Kullerstensläggning av större stenar, ca 0,1-0,2 meter i diameter. Lagda i sand.
3. Kullerstensläggning av mindre stenar, ca 0,05-0,1 meter i diameter. Lagda i sand.
4. Som 3.
5. Som 3.
6. Humös kompakt lera med tegelflis. Flera horisontella skikt, tramplager. Hög fragmentering.
7. Homogent kompakt lager av gulvit sand med murbruk och inslag av kol.
8. Som 6.
9. Sand och grusblandad lera med rikligt av tegel, kol och småsten. Raseringslager. Stadsbrand?
10. Lerig silt och sand med grus och småsten, samt större brottstycken av tegel. Rivningsmassor.
11. Sand och grus med rikligt av tegelflis.
12. Lerig sand med rikligt av småsten. Utfyllnadslager.
13. Rödbrun finkornig sand med rikligt av tegelkross. Utfyllnadslager.
14. Homogen rödbrun grovkornig sand. Sättsandslager.
15. Stenläggning av större stenar, ca 0,1-0,2 m diameter.
16. Recenta fyllnadsmassor av sten och grus med tegelflis.
17. Nedgrävning el/bredband. Fyll med stenkross.
18. Nedgrävning el. Fyll som 16.
19. Nedgrävning VA. Sandfyllt.

Fynd

Den övervägande delen av fyndmaterialet kommer från den särskilda undersökningen invändigt i nationshuset. Det tillvaratagna fyndmaterialet utgörs främst av deponerat rivningsmaterial och avfall från den omkringliggande bebyggelsen.

Av byggnadsmaterialet har ett representativt urval av bearbetad sten, formskuren tegel och äldre taktegel tillvaratagits. Materialet kommer sannolikt från rivning eller ombyggnationer av flera äldre sten- och tegelbyggnader i området. Som exempel kan nämnas att två olika typer av medeltida taktegel, både glaserat flistegel och så kallat munk- och nunnetegel, förekommer i materialet vilket med mindre sannolikhet förekommit samtidigt på samma byggnad. Det tillvaratagna byggnadsmaterialet är samtligt till sin karaktär medeltida och tolkades som tillhörande S:t Eriks kapell eller någon nu mer försvunnen byggnad inom kvarteret.

Keramikmaterialet domineras av kärl i yngre rödgods men enstaka skärvor från fajanskärl förekommer. Den dominerande käriformen är fat och skålar med någon enstaka representant av trefotsgritor och krukor. En skärva av ett fajansfat har bemålats med vad som möjligen är ett årtal av vilket siffrorna "72" kan uttydas. Detta skulle rimligen utifrån färg och form kunna överensstämma med kärl från 1720-talet. Sammantaget ger keramikmaterialet utifrån former och dekorer en generell datering från omkring 1600-talets andra hälft till mitten av 1700-talet, vilket sammanfaller väl med det antagna rivandet av S:t Eriks kapell. De enstaka skärvor som tillvaratagits från nivå 3 och 4 förefaller något äldre och kan med sannolikhet dateras till 1600-talets senare del och perioden strax före stadsbranden 1702. Keramikmaterialet påträffades framförallt i rivningsmassorna och inslaget av stora skärvor och skärvor med passning är påfallande stort. Den låga fragmenteringsgraden visar att materialet avsiktligt deponerats tillsammans med rivningsmassorna varefter de övertäcks relativt omgående.

I materialet förekommer även ett antal kritpipsfragment med liknande datering som keramikmaterialet. Glasmaterial insamlades sparsamt och merparten gallrades efter registrering. Inga fynd av djurben tillvaratogs vid undersökningen. Ett mynt från 1878 påträffades i de övre marklagren och i anslutning till stenläggningen A2.

Figur 20. Det tillvaratagna fyndmaterialet från undersökningen efter registrering. Fynden förvaras i Upplandsmuseets föremålmagasin i Morgongåva.

Analyser och konservering

Inför undersökningen reserverades en kostnad i undersökningsplanen för ¹⁴C-analys, vedartsanalys, osteologisk analys och föremålskonservering. Vid den arkeologiska undersökningen framkom inget daterande material som kunde ytterligare stärka den stratigrafiska analysen och den generella dateringen av lämningarna. Vidare framkom inte heller något av det humana skelettmaterial som befarats utifrån tidigare iakttagelser i området. Utöver spikar och diverse mindre fragment av järnföremål påträffades inte heller något fyndmaterial som var i behov av konserverande åtgärder. Järnföremålen gallrades redan i fält.

Sammanfattning

Schaktningsövervakningen och den särskilda undersökningen vid Värmlands nation har visat att det finns lämningar efter äldre bebyggelse på platsen. Invändigt dokumenterades två bebyggelseskeden från tiden före och omkring den stora stadsbranden 1702. En stenlagd gårdsplan från bebyggelsen som närmast föregått nationshuset kunde också dokumenteras samt omfattande utfyllnader i form av rivningsmassor från äldre, troligen medeltida, bebyggelse. Rivningsmassorna tolkades liksom vid tidigare undersökningar utifrån fyndmaterial som tillkomna under 1700-talets mitt. En del av raseringsmassorna kommer möjligen från rivningen av det närliggande S:t Eriks kapell på Riddartorget, vilken antagits ha skett omkring 1750. Det kan emellertid inte uteslutas att massorna kommer från nu mer försvunnen bebyggelse, troligast kanikgårdar, inom kvarteret S:t Erik.

Vid den utvändiga schaktningsövervakningen utmed byggnadens gårdsfasad framkom en likartad kulturlagerbild som vid den invändiga undersökningen. Både in- och utvändigt avbröts schaktningarna i nivå med en förmodligen sammanhängande stenlagd yta, tolkad som en gårdsplan från som senast 1600-tal.

Administrativa uppgifter

Plats: Värmlands nation, Fjärdingen 25:3, Uppsala stad och kommun, Uppland

RAÄ nr: Uppsala stad 88:1

Fornlämningstyp: Medeltida kulturlager

Typ av undersökning: Särskild undersökning och schaktningsövervakning

Orsak till undersökningen: Ombyggnation och dräneringsarbeten

Uppdragsgivare: Värmlands nation

Fältundersökningsperiod: 2009-04-01 – 2009-05-09

Upplandsmuseets projektledare: Joakim Kjellberg

Upplandsmuseets dnr: Ar-231-2009

Upplandsmuseets projektnr: 8304

Länsstyrelsens handläggare: Tina Fors

Länsstyrelsens beslutdatum: 2009-03-26

Länsstyrelsens diarienummer: 431-185-09

Kordinatsystem: -

Höjdsystem: -

Dokumentationsmaterial: Förvaras i Upplandsmuseets arkiv

Fynd: 49 fyndposter registrerades, 5 fyndposter gallrades och 44 fyndposter förvaras i Upplandsmuseets föremålsmagasin med inventarienummer UM42806

Referenser

UM arkiv = topografiska arkivet vid Stiftelsen Upplandsmuseet, Uppsala.

Anund, Johan., Carlsson, Ronnie. & Roslund-Forenius, Ylva. 1996. En bortglömd medeltida stadsdel i Uppsala: arkeologiska bidrag till den äldsta historien i området mellan åsen och Fyrisån. I årsboken Uppland 1996. Upplandsmuseet. Uppsala.

Anund, Johan, Syse, Bent och Carlsson, Ronnie. 2001. Uppsalas medeltid och 1600-talets kartor. I årsboken Uppland 2001. Upplandsmuseet. Uppsala.

Anund, Johan. 2008. I kanikstaden- kulturlager i kvarteret S:t Erik. I Urbanisering och kulturlager - sju undersökningar i Aros och Uppsala: Uppland, Uppsala stad, Domkyrkoplan, Bangårdgatan, Akademiska sjukhuset, kvarteret Domen och kvarteret S:t Erik : arkeologiska förundersökningar och undersökningar. Avdelningen för arkeologiska undersökningar, Riksantikvarieämbetet. Stockholm.

Carlsson, Ronnie. 2010. Uppsala domkyrka: II. Domkyrkan i Gamla Uppsala. Nuvarande domkyrkans omgivning. Sveriges kyrkor 228. Uppsala

DMS. 1984. Det medeltida Sverige 1:2. Dahlbäck, G. Ferm, O. och Ramqvist, S. Stockholm.

Ferm, Olle. 1986. Från Östra Aros till Uppsala. Uppsala under tidig medeltid, Uppsala stads historia VII. Från Östra Aros till Uppsala. Uppsala.

Kjellberg, Joakim. 2010. *Nationshustomtens historia. Från tingsplats till Värmlandspalats*. I Värmlands nation 350 år- och lite mer därtill. En jubileumsskrift. Nationen och hembygden XVIII. Värmlands nations kamratförening. Uppsala.

Lovén, Christian. 2004. Erikskulden i Uppsala. Dubbelhelgonet och den långa stationsvägen. I årsboken Uppland 2004. Upplandsmuseet, Uppsala.

Lovén, Christian. 2010. Uppsala domkyrka: Byggnadsbeskrivning. Byggnadshistoria. Domkyrkans konsthistoriska ställning. Sveriges kyrkor 229. Uppsala.

Mogren, Mats. 1986. Arkeologisk förundersökning. Fjärdingen 25:3, Kv S:t Erik, Uppsala, Uppland. Rapport UV Uppsala. Uppsala.

Qviström, Linda. 2002. Antikvarisk kontroll. Värmlands nation. Fundament till brandtrappa. RAÄ 88. Fjärdingen 25:3. Kvarteret S:t Erik. Uppsala. Uppland. Upplandsmuseet rapport 2002:14. Uppsala.

Redin, Lars. 1976. Uppsala, Medeltidsstaden 3. Rapport RAÄ/SHM. Stockholm.

Rudbeck d.ä., Olof. 1679-1863, 1937-. *Atland eller Manheim (Atlantica sive Manheim) och Atlas*.

Sundqvist, Nils. 1953. Östra Aros. Stadens uppkomst och dess utveckling intill år 1300. Uppsala stads historia I. Red. Lundh, H. Uppsala.

Syse, Bent (red.) 2003. Långfredagslaget. En arkeologisk historia. Upplandsmuseets skriftserie. Uppsala.

Bilaga – fyndlista

Fyndnr	Kontext	Material	Sakord	Undertyp	Del	Längd (mm)	Bredd (mm)	Vikt (g)	Antal frag	Beskrivning	Anmärkning
1	I murgrav vid A2	CU	Mynt	5 öre		26	26	11	1	Mynt präglat 1874, Oscar II	Nivå 1
2	I murgrav vid A2	Keramik	Fat	Fajans	Brätte			90	9	Svenskt fajansfat med blå målad dekor av blommor. 1800-tal.	Nivå 1
3	I murgrav vid A2	Bränd lera	Kritpipa		Skaft	22-72	6-8	24	3	Skaftfragment till kritpipor. En med dekor av parallella vågband.	Nivå 1
4	I rivningsmassor under A2, motsvarar L10 sektion A	Bränd lera	Kritpipa		Skaft, huvud	35-42	6-15	23	4	Skaftfragment och huvud till kritpipa av holländsk typ, 1600-tal. Skaft till flera pipor.	Nivå 2
5	I rivningsmassor under A2 motsvarar L10 sektion A	Glas	Fönsterglas					12	1	Tjockt. Glaspest	Nivå 2 Gallrat
6	I rivningsmassor under A2 motsvarar L10 sektion A	CU	Bläck	Kopparplåt		60	40	24	1	Klippt kopparplåt	Nivå 2
7	I rivningsmassor under A1 motsvarar L10 sektion A	Keramik	Kärl	Fajans	Buk			6	1	Blåmålad, holländsk? 1600-tal?	Nivå 2
8	I rivningsmassor under A2 motsvarar L10 sektion A	Keramik	Skål	Yngre rödgods	Mynning			130	4	Mynning och buk till djup skål med horisontellt öra och utvändig gul dekor med svarta punkter. 1650-1750.	Nivå 2
9	I rivningsmassor under A2 motsvarar L10 sektion A	Keramik	Skål/Fat/Kruka	Yngre rödgods	Diverse			617	20+	Skärvor till flera kärl i yngre rödgods. Olika form och dekorer, bla. hemring och invändig vitengobe. 1650-1750.	Nivå 2
10	I rivningsmassor under A2	Keramik	Supkopp	Yngre rödgods	Mynning			32	1	Liten oxidröd och hårdbränd kopp i tunt tegelrött gods.	Nivå 2
11	I murgrav vid A1	Keramik	Kärl	Fajans	Öra, buk				2	Fajans, svensk? Odekorerad	Nivå 1
12	I murgrav vid A1	Keramik	Skål/Fat/Kruka	Yngre rödgods	Diverse			420	30+	Skärvor till flera kärl i yngre rödgods. Olika form och dekorer, bla. hemring och invändig vitengobe. 1650-1750.	Nivå 1
13	I murgrav vid A1	Bränd lera	Kritpipa		Skaft, huvud	19-75	6-8	12	5		Nivå 1
14	L10 sektion A	Keramik	Skål/Fat/Gryta	Yngre rödgods	Diverse			420	30+	Skärvor till flera kärl i yngre rödgods. Olika form och dekorer, bl.a. invändig heltäckande vitengobe. 1650-1750.	Nivå 2
15	L10 sektion A	Bränd lera	Kritpipa		Skaft	16-54	6-8	13	4	Skaftfragment till kritpipor. En med dekor av parallella vågband.	Nivå 2
16	L10 sektion A	Keramik	Fat	Fajans	Brätte			4	1	Bemålad med fragmentariskt bevarad text, troligen "72". Holländsk?	Nivå 2
17	L10 sektion A	Glas	Kärl		Buk			6	2	Formpressat glas, flaska?	Nivå 2
18	L10 sektion A	Glas	Fönsterglas					12	1	Kraftigt grönt "skogsglas" med smältrand	Nivå 2
19	L3 sektion A	Keramik	Gryta	Yngre rödgods	Flera			505	12	Trefots gryta med fäste för handtag och ett ben bevarat. Odekorerad. Samtliga bitar med passning.	Nivå 4

Fyndnr	Kontext	Material	Sakord	Undertyp	Del	Längd (mm)	Bredd (mm)	Vikt (g)	Antal frag	Beskrivning	Anmärkning
20	L8 sektion A	Keramik	Kärl	Stengods	Buk			5	1	Bukskärvan till krus eller kannan i genomsintrat stengods med grå godsfärg och gulaktig utvändig blyglasyr. 1600-tal?	Nivå 3
21	L8 sektion A	Keramik	Gryta	Jydepotte	Buk			11	1	Bukskärvan till kruka eller gryta i hårdbränt och mycket kraftigt svart gods. Jydepotte.	Nivå 3
22	L8 sektion A	Glas	Fönsterglas					10	1	Kraftigt grönt "skogsglas" med smältrand	Nivå 3
23	L8 sektion A	Järn	Spik		Flera			12	2	Handsmidd spik	Nivå 3 Gallrat
24	L8 sektion A	-	Ostronskal					5	1	Fragment av ostronskal	Nivå 3 Gallrat
25	L8 sektion A	Keramik	Kärl	Yngre rödgods	Buk			21	4	Delar av flera kärl. Odekorerade med invändig engobe. 1650-1750.	Nivå 3 Gallrat
26	L4 sektion A	Bränd lera	Kritpipa		Skaft	48-93	4-8	18	3	Skaftfragment till kritpipor utan dekor.	Nivå 3
27	L4 sektion A	Keramik	Fat/Skål	Yngre rödgods	Mynning buk			87	7	Delar till flera kärl. Odekorerade och en skål med invändig skrafitto.	Nivå 3
28	L4 sektion A	Keramik	Fat?	Fajans	Brätte			7	1	Kraftigt guldfärgat godsmassa med blåaktig dekor.	Nivå 3
29	A1, mellan stenarna	Bränd lera	Kritpipa		Skaft	42	8	6	1	Skaftfragment till kritpipa utan dekor.	Nivå 1
30	A1, mellan stenarna	Keramik	Fat?	Flintgods	Brätte			9	1	Odekorerat flintgods	Nivå 1
31	A1, mellan stenarna	Keramik	Fat/gryta	Yngre rödgods	Diverse			110	5	Mynning och ben till fat och skålar samt gryta i yngre rödgods. Faten enfärgade i gulvit glasyr. Sentida?	Nivå 1
32	A1, mellan stenarna	Glas	Butelj		Botten			21	1	Botten till vinflaska, grön.	Nivå 1 Gallrat
33	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Golvtegel					340	1	Fragmentariskt golvtegel utan dekor	Nivå 2
34	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Taktegel	Flistegel				234	1	Fragment av glaserat flistegel, svart glasyr	Nivå 2
35	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Formtegel	Hugget				854	1	Fragment av sekundärt rundhugget tegel	Nivå 2
36	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Taktegel	Munk-nunna				1394	4	Tappar till fyra fragmentariskt bevarade munk-nunne tegel.	Nivå 2
37	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Profiltegel	Trådkuret				999	1	Del av trådkuret profiltegel, liknar F38	Nivå 2
38	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Profiltegel	Trådkuret				2805	1	Trådkuret profiltegel, tappen avbruten, med spikhål för trämall	Nivå 2
39	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Tegel	Formtegel	Rundtegel				1565	1	Fragment av formslaget rundtegel, kvart cirkel bevarad, möjligen gjutet. Troligen del av kolonn	Nivå 2
40	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Sandsten	Dekor	Profilerad				1285	1	Fragment av profilerad sandstensdetalj till trolig dörr eller fönsteromfattning	Nivå 2
41	I rivningsmassor, motsvarande L10 sektion A	Kalksten	Golvhäll					4904	1	Hörnfragment av större golvhäll eller möjligen trappsten, väl nött yta, grov undersida	Nivå 2

